

DE ILLUSTERE ILLUMINATI: FEITEN, FICTIE EN SYMBOLIEK

In de hedendaagse cultuur zijn vele verwijzingen te vinden naar de Illuminati, een geheimzinnig genootschap dat achter de schermen de wereld bestuurt en een nieuwe wereldorde wil stichten. Tenminste, dat is wat erover wordt gezegd. In bekende boeken en films spelen de Illuminati een rol en vele beroemde popsterren verstoppen de zogenaamde Illuminati-symboliek in hun videoclipps en muziek. Maar wat is nu fictie en wat zijn de feiten? Het staat in ieder geval vast dat er een historische oorsprong is van dit illustere gezelschap.

Ontstaan en ondergang van de Illuminati

In de achttiende eeuw ontstonden in Engeland de zogenaamde vrijmetselaarsloges. Deze waren afgeleid van de traditionele loges of gilden van steenmetselaars. De vrijmetselaarsloges gebruikten de metselarij als een metafoor voor een symbolisch bouwen aan de eigen ontwikkeling en verlichtingsidealen en maakten gebruik van mystieke symbolen en rituelen. Vrijmetselaars wilden vooral bouwen aan een betere maatschappij door middel van geestelijke ontwikkeling en keerden zich af van kerkelijke dogma's. Vanuit deze gedachte werd in 1776 in Beieren de Orde der Illuminaten (aanvankelijk 'Perfectibilisten') opgericht door filosoof dr. Adam Weishaupt. Met deze organisatie had Weishaupt bepaalde politieke doelen voor ogen. Voor hem waren wetenschap, rationalisme en vrijheid en gelijkheid het hoogste goed, en zijn idee was dan ook dat de Illuminaten de samenleving

zouden hervormen door belangrijke posities in te nemen en zo het machtsmisbruik van de staat en de positie van de Rooms-katholieke kerk af te breken.

Bij de oprichting van de Orde waren er nog maar vijf leden, maar al snel maakten intellectuelen en politici ook deel uit van deze organisatie. In totaal waren er naar gedacht wordt 2500 leden, die met name in Duitsland woonden. Leden van de Illuminati moesten geheimhouding zweren en werden in drie klassen verdeeld. Pas wanneer een lid tot de binnenste cirkel was doorgedrongen, werd hij op de hoogte gesteld van de geheime agenda. In 1777 verbood de keurvorst van Beieren, Karel Theodoor, alle geheime genootschappen waaronder ook de Illuminati. In 1785 moest Weishaupt vluchten, waarmee er definitief een eind kwam aan de Orde. De documenten werden in beslag genomen en gepubliceerd.

Aan het eind van de 19e eeuw werd de Illuminati nieuw leven ingeblazen door sciencefiction-auteur Leopold Engel, die beweerde dat zijn orde verwant was aan die van Weishaupt en dat de oorsprong van de Illuminati lag in de oude culturen van Egypte en India. Hij hield zich onder andere op met de Britse occultist Aleister Crowley, die ook wel is beschuldigd van satanisme. De orde van Engel bleef bestaan tot 2008. In dat jaar stierf Annemarie Aeschbach als laatste leider van deze groep. Daarna bleven deze Illuminati beperkt actief en er zijn nog vele andere verenigingen ontstaan die de naam Illuminati hebben overgenomen.

Complottheorieën

Tot op de dag van vandaag keert het idee van verborgen doeleinden die niet in de gehele organisatie bekend zijn terug in complottheorieën. Complottheorieën rond de Illuminati zijn nooit volledig uitgestorven, en werden zelfs gebruikt door fascistische en andere extreemrechtse groeperingen in de periode tussen de Eerste en Tweede Wereldoorlog.

Ondergronds en invloedrijk

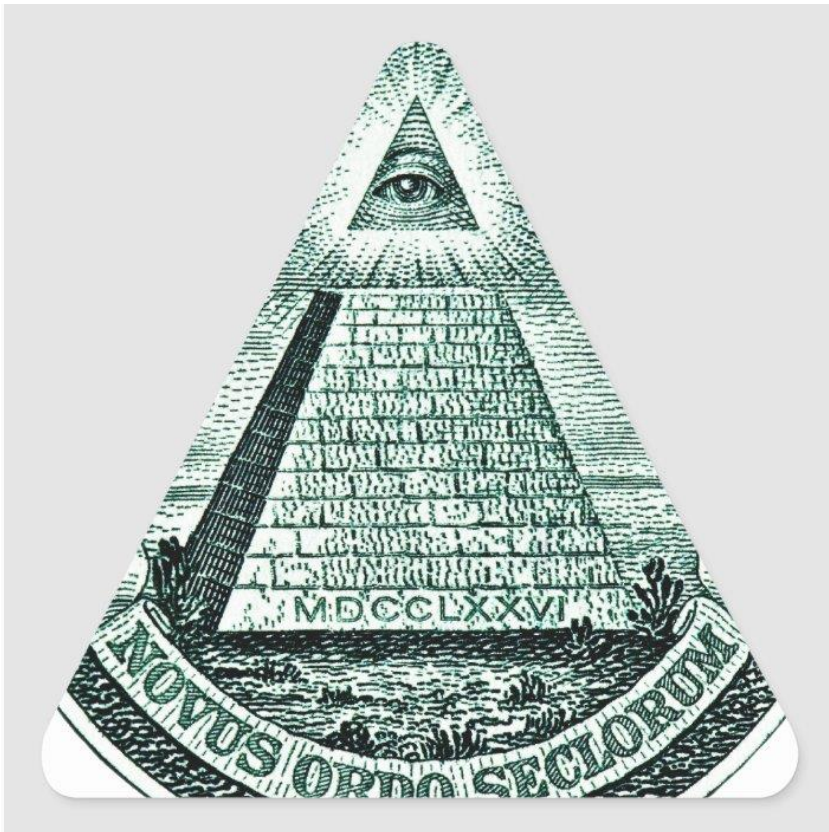
De eerste complotliteratuur over de Orde van de Illuminati verscheen in het jaar 1797. Een aantal auteurs onder wie de Schotse wiskundige John Robison schreef dat de Illuminati ondergronds opereerden en erg invloedrijk waren. In datzelfde jaar verscheen het boek *Memoirs Illustrating the History of Jacobinism* van de reactionaire katholieke Augustin Barruel, waarin werd beweerd dat de Illuminati verantwoordelijk waren voor de Franse Revolutie (1789). Als opvolgers van de Tempeliersorde die in 1314 door de Franse koning Filips de Schone was vernietigd, zouden de Illuminati wraak willen nemen op de monarchie en het christendom en wilden ze een nieuwe wereldheerschappij stichten. In 1806 reageerde J.B. Simonini hierop in een brief waarin hij beweerde dat de illuminati, en ook de vrijmetselaars, waren opgericht door de Joden die de wereldmacht zouden willen veroveren. Historicus Norman Cohn beschouwt deze brief van Simonini als de oorsprong van de mythe van het wereldcomplot van Joden en vrijmetselaars: de antisemitische samenzweringstheorie die de Holocaust mede heeft veroorzaakt. In de roman 'Biarritz' van Hermann Goedsche (1867) kwam deze theorie weer terug: in een hoofdstuk werd beschreven hoe stamhoofden van twaalf Joodse stammen iedere eeuw bijeenkomen om het geheime plan de wereldheerschappij te veroveren te bespreken. Helaas werd dit hoofdstuk in andere publicaties als feitelijk verslag overgenomen en leidde zo tot 'De protocollen van de wijzen van Zion'. Deze tekst is zo geschreven dat ze lijkt op een statuut dat is opgesteld door Joodse leiders die een complot smeden en hij werd uiteindelijk een van de belangrijkste

propagandistische teksten van de nazi's. Ook maken extreemrechtse activisten in de VS en radicale moslims gebruik van deze antisemitische tekst.

Andere, meer populaire complottheorieën ontstonden in 1975, toen de trilogie 'Illuminatus' van Robert Joseph Shea en Robert Anton Wilson verscheen. In dit verhaal zou Weishaupt naar Amerika zijn gegaan en de Verenigde Staten hebben opgericht in naam van George Washington. Frappant is dat het grootzegel van de VS, zoals ook afgebeeld staat op het dollarbiljet, een aantal symbolen bevat dat wordt toegeschreven aan de Illuminati. Er is een

pyramide te zien met daarop een 'alziend oog'. De pyramide bestaat uit dertien treden, die dertien Illuminati bloedlijnen zouden symboliseren, en onderin staat in Romeinse cijfers 1776, het jaar waarin de Beierse Orde der Illuminaten werd opgericht. Het oog zou het oog van Lucifer, de duivel, moeten voorstellen. In werkelijkheid verwijst het jaartal naar het ontstaan van de Verenigde Staten. Het alziend oog is een symbool voor het oog van God. En de dertien treden verbeelden de oorspronkelijke dertien staten van Amerika.

Toch leidden deze verdachtmakingen tot een wijdverspreid geloof in de Illuminati als geheime organisatie, waar vooraanstaande staatsleiders lid van waren. De leden zouden ook aanhangers zijn van het satanisme: Illuminati betekent ten slotte 'de verlichten' en Lucifer is de bringer van het licht. Ook andere symbolen die in verband worden gebracht met Satanisme werden gekoppeld aan de Illuminati, waaronder het pentagram (een vijfpuntige ster) en de bokkegroet, een handsignaal waarbij de pink en de wijsvinger naar boven wijzen en dat mind control zou activeren. Vele bekende politici en popartiesten zijn vastgelegd terwijl ze dit handgebaar maken. Ook het getal 666, volgens de Bijbel het 'teken van het beest', is een veelgebruikt symbool van de Illuminati.

Sommigen vermoeden dat de Illuminati een grote rol hebben gespeeld in bepaalde gebeurtenissen, zoals de aanslagen van 9/11, maar dat zijn complottheorieën.

Illuminati-symboliek in de hedendaagse cultuur

Het gebruik van Illuminati-symboliek in de popcultuur gaat terug tot The Beatles. Ook hier komen complottheorieën om de hoek kijken. Vanaf het verschijnen van het album Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band (1967) viel de Illuminati-symboliek te ontdekken in het werk en in foto's van the Beatles, zoals de bokkegroet en het getal 666. Een van de theorieën is dat leden van The Beatles gehersenspoeld zijn door een Illuminati-organisatie. Deze organisatie wilde namelijk grip krijgen op de wereld en The Beatles waren in de jaren zestig van de vorige eeuw enorm populair. Vanuit deze theorie is ook John Lennons uitspraak "wij zijn populairder dan Jezus" verklaard.

Waarom blijven de Illuminati zo intrigeren? Zo lang de popcultuur ermee koketteert en er dingen gebeuren in de wereld die vatbaar zijn voor irrationele verklaringen zullen de illuminati blijven opduiken. Sinds het jaar 2000 is er weer een toename te signaleren van

verwijzingen naar de Illuminati in cultuuruitingen. Dan Browns populaire thriller *Het Bernini mysterie* beschrijft de Illuminati als een organisatie die een eind wil maken aan het Vaticaan. Ook in de film *Lara Croft: Tomb Raider* van 2001 vormen de Illuminati een groep die uit is op wereldheerschappij.

In de huidige muziekindustrie maken pop- en rapsterren als Madonna, Jay Z, Lady Gaga, Rihanna en Beyoncé veel gebruik van 'verborgen' Illuminati-symboliek. Vooral Lady Gaga, Jay-Z en Rihanna maken het bont: symbolen zoals hoorns, piramides en het alziende oog zijn doorgaans verwerkt in hun shows of clips. Zangeres Rihanna – die recent een samenwerking is aangegaan met niemand minder dan Beatle Paul McCartney – liet de zin 'Princess of the Illuminati' in een clip zien.

De verborgen Illuminati-symbolen lijken onderdeel van een briljante marketing strategie en leveren veel aandacht op voor de artiesten. Op internet wisselen jongeren informatie uit over de nieuwste ontdekkingen en wordt er druk gespeculeerd over de link tussen popsterren en de Illuminati. Zo zouden grote sterren hun ziel verkocht hebben aan de duivel in ruil voor roem. Op het nieuwe album van Madonna, *Rebel Heart*, staat het nummer *Illuminati*, een wel heel expliciete verwijzing. Ze maakt in dit nummer duidelijk dat de Waarheid en het Licht belangrijker zijn dan de typische symboliek en waarschuwt haar publiek om er niet iets onsmakelijks van te maken. Deze waarschuwing is niet geheel onterecht: de geschiedenis laat immers zien dat Illuminati complottheorieën gevaarlijk zijn, vooral wanneer grote groepen mensen deze voor waar aannemen.

Hoe lang de trend van het spotten van Illuminati-symbolen in clips en muziek nog zal voortduren is de vraag. Hoe explicieter en vaker deze symboliek wordt gebruikt, hoe minder interessant het wordt deze op te speuren.

Waarom geloven mensen in complottheorieën?

Misschien wel omdat een complottheorie meer grip geeft op het leven. Anderen beweren dat we in het zogenoemde *post-truth-tijdperk* leven. “De grenzen tussen feiten en onzin, waarheden en leugen en fictie en non-fictie verdwijnen langzaam,” zegt auteur Maarten Reijnders in zijn boek ‘Complotdenkers’. “Autoriteiten zijn bij voorbaat verdacht.”